

Motion till riksdagen 2013/14:Fö211

av Peter Rådberg m.fl. (MP)

Försvarmaktens riksintressen bör begränsas

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten ska ges möjlighet att påverka markanvändningen i anslutning till anläggningar, befästningsanläggningar, övnings- och skjutfält, flygplatser, ammunitionsförråd, radiostationer, radio- och teleanläggningar etc.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lagändring i fråga om översändning av ansökningshandlingar om vindkraftverk till Försvarmakten.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som skärper kraven för att mark- och vattenområden ska få anses vara av avsevärd betydelse för Försvarmakten.

¹ Yrkande 2 hänvisat till MJU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Regler som rör Försvarsmaktens riksintresse finns i 3 kap. 9 § miljöbalken samt i plan- och bygglagstiftningen.

Försvarsmakten har framfört att ungefär 10 procent av Sveriges yta berörs av deras riksintresse och därmed inte kan användas bland annat för vindkraft.

Enligt 3 kap. 9 § miljöbalken följer att mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Av förarbetena till detta lagrum (regeringens proposition 1997/98:45 Miljöbalk, Författningskommentar och bilaga 1, del 2, 672) framgår att bestämmelsens motiv finns i proposition 1985/86:3, s. 73 ff. och s. 168 ff.

Av proposition 1985/86:3 framgår bland annat följande. Totalförsvarets behov av mark- och vattenområden utgår från intressen som är gemensamma för hela landet. Anläggningar som är av särskild betydelse i detta sammanhang är befästningsanläggningar, övnings- och skjutfält, flygplatser, ammunitionsförråd, radarstationer, radio- och teleanläggningar, etcetera.

Det är uppenbart att anspråk som ställs från totalförsvaret i och för sig alltid kan sägas beröra nationella intressen, eftersom försvaret är en nationell angelägenhet. Staten bör därför ha möjlighet att påverka markanvändningen i anslutning till anläggningar med mera för totalförsvaret.

Enligt 22 kap. 4 § miljöbalken, som rör förfarandet vid miljödomstolar i ansökningsmål, ska ett exemplar av ansökningshandlingarna och av kungörelsen sändas till Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Fiskeriverket, länsstyrelsen och den eller de berörda kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Lagändringar skulle kunna göras så att det föreskrivs att ansökningshandlingarna och kungörelsen ska sändas till Försvarsmakten, när det gäller ansökningar om vindkraftverk.

Därigenom skulle Försvarsmakten beredas tillfälle att delta i processen från början och kunna överklaga enligt givna fullföljdshänvisningar.

Enligt Försvarsmaktens beslut 2010-10-04 riskerar vindkraftverk att på flera sätt påverka riksintresset för totalförsvaret negativt. Detta torde kunna tolkas som att det gäller vindkraftverk som avses bli placerade någorlunda nära de militära flygplatser som tidigare av Försvarsmakten utpekats som riksintressen. Försvarsmakten redovisar i bilaga 2 till sitt beslut de så kallade stoppområdena kring de tio militära flygplatserna. Det ligger nära till hands att tolka detta som att dessa stoppområden nu av Försvarsmakten anses vara av riksintresse för totalförsvaret. Åtminstone förefaller det sannolikt att Försvarsmakten inom en nära framtid kommer att utpeka dessa stoppområden som riksintressen.

Att så mycket som 10 procent av Sveriges yta hävdas vara av riksintresse för Försvaret väcker frågan om en tillräcklig noggrann, nyanserad och preci-

Fel! Okänt namn på

serad bedömning har gjorts. Det handlar om för stora ytor för att det nu ska vara godtagbart med en slentrianmässig uppskattning där man för säkerhets skull drygar ut med god marginal. Med nya och ökande anspråk på användning av markområden ter det sig motiverat med en mer preciserad och snävare syn på vad som i dessa sammanhang kan anses ligga i begreppet "rikets säkerhet".

Miljöpartiet anser att kraven på mark- och vattenområden ska klassas som av avsevärd betydelse för totalförsvaret. Varje sådant område måste motiveras på ett tydligare sätt för att i försättningen kunna klassificeras som riksintresse.

När två riksintressen står mot varandra kan det inte vara rimligt att Försvarsmakten ska ha tolkningsföreträde om vilket riksintresse som ska gälla.

Stockholm den 26 september 2013

Peter Rådberg (MP)

Annika Lillemets (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Mats Pertoft (MP)

Stina Bergström (MP)

Valter Mutt (MP)